

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Економіко-гуманітарний інститут
Факультет економіки та управління

(повне найменування інституту, факультету)

менеджмент

(повне найменування кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломного проекту (роботи)

магістр

(ступінь вищої освіти)

на тему: «Управління розвитком корпоративної культури підприємства»

Виконав: студент(ка) II курсу, групи ФЕУз-518м

Спеціальності 073 «Менеджмент»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма (спеціалізація)

«Менеджмент організацій і адміністрування»

Чередниченко Ю. М.

(прізвище та ініціали)

Керівник д.е.н., проф. Гудзь П.В.

(прізвище та ініціали)

Рецензент доц. Бут Т.В.

(прізвище та ініціали)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»
(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут, факультет Факультет економіки та управління
Кафедра менеджменту
Ступінь вищої освіти магістр
Спеціальність 073 Менеджмент
(код і найменування)
Освітня програма (спеціалізація) Менеджмент організацій і адміністрування
(назва освітньої програми (спеціалізації))

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри проф. Пуліна Т.В.

Т.В. Пуліна
« 12 » 12 2019 року

ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА(КИ)

Чередниченко Юрій Миколайович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Управління розвитком корпоративної культури підприємства

керівник проекту (роботи) Гудзь Петро Васильович, д.е.н., професор,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «14» листопада 2019 року №392

2. Строк подання студентом проекту (роботи) _____
3. Вихідні дані до проекту (роботи) наукові статті, навчальні посібники, дисертації, статистичні дані з теми дослідження, корпоративні стандарти етики управління діяльністю (внутрішні, норми ISO, кодекси)

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): проаналізувати сучасні тенденції розвитку ринкового підприємства, визначити концептуальні підходи до визначення поняття, суті і структури корпоративної культури, зробити порівняльний аналіз управління розвитком корпоративної культури ринкового підприємства, дослідити організаційно-управлінську структуру ТОВ «Нова пошта», проаналізувати розвиток корпоративної культури організації та її діючий стан, визначити вплив діючої корпоративної культури на продуктивність праці робітників компанії, розробити механізм формування та розвитку корпоративної культури підприємства, розглянути досвід логістичних компаній у розвитку корпоративної культури, визначити соціальну ефективність заходів розвитку корпоративної культури у ТОВ «Нова пошта» та заходи щодо вдосконалення корпоративної культури на підприємстві.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

19 рисунків, 11 таблиць, 2 додатки, 88 джерел

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I	Д.е.н., професор Гудзь П.В.		
II	Д.е.н., професор Гудзь П.В.		
III	Д.е.н., професор Гудзь П.В.		
IV	Ст. викл. Журавель С. М.		
V	К.е.н., доц. Панкова А.Ю.		

7. Дата видачі завдання « 15 » 03 2019 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Прізвище
1.	Організаційне зібрання щодо термінів подання магістерської роботи та методики її виконання	01.03.2019	01.03.2019
2.	Вибір теми	15.03.2019	15.03.2019
3.	Затвердження переліку тем магістерських робіт на кафедрі	15.03.2019	15.03.2019
4.	Огляд на опрацювання наукової та спеціальної літератури з теми	Постійно	Постійно
5.	Наказ Ректора НУ(Запорізька політехніка) про затвердження тем магістерських робіт	14.11.2019 № 392	14.11.2019 № 392
6.	Видача завдання до магістерської роботи	15.03.2019	15.03.2019
7.	Розробка робочого плану магістерської роботи за узгодженням з науковим керівником	29.03.2019	29.03.2019
8.	Написання 1 розділу та представлення його на кафедрі в друкованому вигляді	31.05.2019	31.05.2019
9.	Написання 2 розділу та представлення його на кафедрі в друкованому вигляді	20.09.2019	20.09.2019
10.	Написання 3 та 4 розділів та представлення його на кафедрі в друкованому вигляді та чорновому варіанті роботи в цілому	11.10.2019	11.10.2019
11.	Нормоконтроль	25.10.2019	25.10.2019
12.	Попередній захист магістерської роботи	01.11.2019	01.11.2019
13.	Подання роботи на кафедрі в остаточному чистовому оформленні	22.1.2019	22.1.2019
14.	Захист магістерської роботи перед ЕК	18-19.12.2019	18-19.12.2019

Студент

(підпис)

Чередниченко Ю.М.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

(підпис)

Гудзь П.В.
(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота “УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА”: с. 170, рис. 19, табл. 11, 88 джерел.

Об’єктом дослідження є процес управління розвитком корпоративної культури підприємства. Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади управління розвитком корпоративної культури організації.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо напрямів і методів управління розвитком корпоративної культури на підприємстві.

Методи дослідження: системно-структурний аналіз, синтез, порівняльний, абстрактно-логічний, описовий, логічного узагальнення, історичний, структурно-функціональний, експертно-статистичний.

Результати та їх новизна. Обґрунтовано напрямки вдосконалення корпоративної культури ТОВ «Нова пошта» та проведена оцінка соціальної ефективності заходів розвитку корпоративної культури.

Основні положення роботи. Теоретико-методичні основи управління розвитком корпоративної культури ринкового підприємства. Аналіз корпоративної культури обраної організації. Напрями удосконалення управління розвитком корпоративної культури в організації. Значимість роботи та висновки. Використання таких методів дослідження як: описовий, системний, історичний, структурно-функціональний, аналіз, синтез, порівняння, статистичний аналіз, а також експертно-статистичний метод дозволило визначити внутрікорпоративні резерви менеджменту щодо якості управління корпоративною культурою через розробку механізму мотивації дотримання взаємних обов’язків керівництва і працівників щодо дотримання і розвитку корпоративної культури.

Ключові слова: УПРАВЛІННЯ, КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА, РОЗВИТОК, ПЕРСОНАЛ, ЦІННОСТІ

ЗМІСТ

Завдання до магістерської роботи	2
Реферат	4
Вступ	7
Розділ 1 Теоретико-методичні основи управління розвитком корпоративної культури ринкового підприємства.....	10
1.1 Сучасні тенденції розвитку підприємства ринкового типу.....	10
1.2 Концептуальні підходи до визначення поняття, суті і структури корпоративної культури.....	22
1.3 Порівняльний аналіз управління розвитком корпоративної культури ринкового підприємства.....	42
Висновки до розділу 1.....	55
Розділ 2 Діагностика управління розвитком корпоративної культури ТОВ «Нова пошта» на прикладі відділень № 19, № 26, № 7 м. Запоріжжя.....	57
2.1 Організаційно-управлінська структура ТОВ «Нова пошта».....	57
2.2 Аналіз розвитку корпоративної культури організації та її діючий стан.....	68
2.3 Визначення взаємовпливів в системі «персонал – корпоративна культура».....	80
Висновки до розділу 2.....	92
Розділ 3 Напрями удосконалення управління корпоративною культурою в організації.....	95
3.1 Розробка механізму формування та розвитку корпоративної культури на підприємствах.....	95
3.2 Зарубіжний досвід логістичних компаній у розвитку корпоративної культури.....	119
3.3 Обґрунтування соціального пріоритету заходів з розвитку корпоративної культури на підприємстві.....	126

Висновки до розділу 3.....	135
Розділ 4 Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях.....	136
4.1 Аналіз потенційних небезпек.....	136
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки.....	138
4.3 Заходи з виробничої санітарії і гігієни праці.....	142
4.4 Заходи безпеки у надзвичайних ситуаціях.....	147
4.4.1 Заходи з пожежної безпеки.....	147
4.4.2 Організація навчання працюючого та непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях.....	149
Висновки до розділу 4.....	151
Висновки	153
Список використаних джерел	158
Додатки	166
Додаток А	166
Додаток Б	169

ВСТУП

Актуальність теми. Для українських підприємств у зв'язку з євроінтегративними процесами, актуальним є перегляд існуючих корпоративних культур та думки про внесення змін та введення нових цінностей. Створення відповідної концепції та виокремлення чітких методів розвитку корпоративної культури є невід'ємною частиною майбутнього успіху кожної організації. Маючи наявну теоретичну базу у питанні формування ідеальної корпоративної культури, актуальним стає вивчення зарубіжного досвіду у цій сфері. Проте немає чітких розмежень «правильної» та «неправильної» культури – це виключно суб'єктивне сприйняття.

В роботі з персоналом корпоративна культура відіграє роль сильного важеля, мотиваційного механізму, який змушує кожного працівника підприємства відчувати приналежність до організації та з віддачою виконувати поставлені завдання. Кожного року влада намагається підняти рівень життя кожного громадянина, а отже кожного дня змінюються цінності та мотивація працездатних громадян, від яких залежить рівень економічного розвитку країни. А отже проблеми, які наразі існують в сфері розвитку корпоративних культур підприємства потребують перегляду існуючих теоретичних робіт, та виокремлення нового бачення принципів та механізмів формування корпоративної культури.

Теоретичні засади формування та розвитку корпоративної культури активно досліджуються в світовій і вітчизняній науковій літературі. Серед зарубіжних та вітчизняних вчених різні аспекти цієї проблеми вивчали: Андронов В.В., Бурке М., Віханський О.С., Гриньова В.М., Епдрідж Д., Зоненфельд Дж., Іпатов С.А., Камерон К., Кромві А., Мендрул О., Наумов О.І., Парсонс Е., Роббінс С., Рюттінгер Р., Спивак В.О. Уткін К., Хенді Ч., Чечетов М., Шейн Т. та інші. У працях цих науковців розкрито сутність корпоративної культури, розглянуто різні типології та підходи до оцінювання й управління її розвитком.

Разом із тим аналіз та узагальнення результатів досліджень з питань

управління розвитком корпоративної культури підприємства свідчить, що незважаючи на їх значну кількість та актуальність залишаються невирішеними кілька важливих теоретичних і прикладних проблем. Подальшого дослідження потребує комплекс проблем, пов'язаних із формуванням принципово нового організаційно-економічного механізму управління розвитком корпоративної культури, розроблення теоретико-методичних підходів до діагностики її підсистем та елементів. Розв'язання цих питань дозволить цілеспрямовано й ефективно управляти корпоративною культурою як важливим фактором конкурентоспроможності ринкових підприємств, що забезпечить умови для їх стійкого зростання.

Об'єктом дослідження є процес управління розвитком корпоративної культури підприємства. Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади управління розвитком корпоративної культури організації.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо напрямів і методів управління розвитком корпоративної культури на підприємстві.

Завдання роботи:

- проаналізувати сучасні тенденції розвитку ринкового підприємства;
- визначити концептуальні підходи до визначення поняття, суті і структури корпоративної культури;
- зробити порівняльний аналіз управління розвитком корпоративної культури ринкового підприємства,
- дослідити організаційно-управлінську структуру ТОВ «Нова пошта»;
- проаналізувати розвиток корпоративної культури організації та її діючий стан;
- визначити вплив діючої корпоративної культури на продуктивність праці робітників компанії;
- розробити механізм формування та розвитку корпоративної культури підприємства;
- розглянути досвід логістичних компаній у розвитку корпоративної культури;

– обґрунтувати соціальний пріоритет заходів з розвитку корпоративної культури на підприємстві.

Результати та їх новизна. На основі порівняльного аналізу проводиться розмежування джерел формування внутрішньої і зовнішньої корпоративної культури, що розвиває теоретичні уявлення і представлення її; обґрунтовуються напрямки вдосконалення корпоративної культури на прикладі ТОВ «Нова пошта» та проводиться оцінка соціальної ефективності заходів розвитку корпоративної культури.

Використання таких методів дослідження як: описовий, системний, історичний, структурно-функціональний, аналіз, синтез, порівняння, статистичний аналіз, а також експертно-статистичний метод дозволило визначити внутрікорпоративні резерви менеджменту щодо якості управління корпоративною культурою через розробку механізму мотивації, дотримання взаємних обов'язків керівництва і працівників щодо дотримання і розвитку корпоративної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверин А.В. Социально-экономические основания развития современной корпоративной культуры. Социально- экономическая реальность и политическая власть: Сборник статей. Вып. I. Москва – Ставрополь : Изд-во «Век книги – 3», 2005. С. 12-14.

2. Ахметов Р.О. Корпоративная культура – инструмент развития бизнеса. *Управление персоналом*. 2006. № 8. С. 68-70.

3. Бала О.І., Мукан О.В., Бала Р.Д. Принципи корпоративної культури підприємств: сутність та види. Збірник наукових праць ВНАУ. 2012. № 1(56). С. 81-85.

4. Башук Т.О., Жолудева А.М. Доцільність формування корпоративної культури на підприємстві. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011.№ 2. С. 179-184

5. Богатін Ю.В., Швандар В.А. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. М. : ДІС, 2000. 286 с.
6. Броницький О.М. Організаційна культура як інструмент підвищення ефективності функціонування ринкової системи : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. Х. , 2003. 25 с.
7. Винслав Ю.Б. О принципах корпоративного управління. *Бизнес, менеджмент и право.* – 2003. № 3. С. 34-40.
8. Гаєвська О.К Сходження до корпоративної культури. *Віче.* 2006. № 3/4. С. 52-54
9. Гайдученко С.О., Новікова М.М. Текст лекцій з дисципліни «Організаційна культура». Харків : ХНУМГ, 2015. 77 с.
10. Галиця І.О. Концептуальні підходи до стратегії інноваційного розвитку суб'єктів господарювання. *Проблеми науки.* 2006. № 8. С. 14-21.
11. Галкина Т.П. Социология управления: от группы к команде : учеб.пособие. М. : Финансы и статистика, 2001. 224 с.
12. Головкова Л.С. Особливості формування та розвитку корпоративних структур в економіці України. *Держава та регіони.* Сер.: Економіка та підприємництво. 2009. № 7. С. 60-68.
13. Горбенко Н.В. Корпоративна культура сучасного університету: підходи до визначення сутності. *Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах «Грані».* Дн.: ПП «Тремпольцев», 2014. Вип. 8 (112). С. 47-52
14. Дмитренко М.Й. Методологічні засади дослідження корпоративної культури у соціально-філософському знанні. *Гуманітарний часопис.* 2011. № 1. 37 с.
15. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підручник. К. : КНЕУ, 2003. 608 с.
16. Захарчин Г.М., Любомудрова Н.П., Винничук Р.О., Смолінська Н.В. Корпоративна культура : навч. посібник. Львів. 2011. 317 с.
17. Захарчин Г.М. Корпоративна культура: навч. посібник. Львів : Новий світ, 2000, 2011. 344 с.

18. Захарчин Г.М. Механізм формування організаційної культури на підприємстві. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. № 19. С. 241-248.
19. Золотогор В.Г. Інвестиційне проектування : навч. посібник. М. : ІП «Екоперспектива», 1998. 463 с.
20. Ипатов С.А. Организационная культура: концептуальные модели и методы диагностики. *Вестник Московского ун-та*. М.: Психология. 1997. № 4. С. 84-94.
21. Ігнат'єва І.А., Гарафонова О.І. Корпоративне управління : підручник К. : «Центр учбової літератури», 2013. 600 с.
22. Ілляшенко С.М. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці. Суми: Університетська книга, 2005. 582 с.
23. Ілляшенко С.М. Фундаментальні основи формування механізмів забезпечення інноваційного розвитку економічних систем. Суми : Сумський держ. ун-т, 2011. 316 с.
24. Інформаційна база підприємств «You control». Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua>
25. Камерон К., Куинн Р. Диагностика и изменение организационной культуры. СПб.: Питер, 2001. 320 с.
26. Капитонов Э.А., Зинченко Г.П., Капитонов А.Э. Корпоративная культура: теория и методика : Альфа-Пресс, 2005. 352 с.
27. Кондратенко О.Г. Корпоративная культура: мифы и реальность. *Управление персоналом*. 2007. № 8. С. 14-18.
28. Коул Д., Управление персоналом в современных организациях. М. : ООО «Вершина». 2004. 352 с.
29. Корпоративная культура в компании Coca-Cola. Режим доступа : <https://delo.ua/education/40-personala-coca-cola-v-ukraine-rabotajut-v-kompanii-bolee-desja-181764/> delo.ua
30. Корпоративная культура в компании Microsoft. Режим доступа : <https://delo.ua/education/prioritet-microsoft-trudoustrojstvo-zhenschin-68741/> delo.ua

31. Корпоративная культура в компании Philips. Режим доступа :<https://delo.ua/education/philips-sotrudniki-sami-stroiteli-svoej-karery-170218/> delo.ua.

32. Козлов В.В. Формирование и изменение корпоративной культуры в процессе управления компанией в период кризиса. *Управление корпоративной культурой*. 2011. № 4. С. 17-25

33. Круглов В.В., Мазура О.С. Підходи до вдосконалення корпоративної культури торговельного підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 11(26). С. 64-67

34. Ліфінцев Д.С. Вплив корпоративної культури на мотивацію персоналу. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 2(56). С. 154-158.

35. Лопухова К.О. Вплив корпоративної культури на соціальні процеси підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2010. № 31. С. 216-219.

36. Любушкин Н.П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. М., 1999. 472 с.

37. Мамот Т.О. Про методи оцінки якості корпоративного управління. *Економіка України*. 2007. № 7. С. 41-55.

38. Мартиненко М.В. Методичний підхід до визначення типу корпоративної культури у процесі управління знаннями підприємства. 2017. № 1 (81). С. 92-99.

39. Медведева О.А. Модели культуры организации и оценка ее состояния. Краматорск, 2006. 215 с.

40. Могутнова Н.Н. Корпоративная культура: понятие, подходы. *Социологические исследования*. 2005. № 4. С. 130-136.

41. Нова пошта : История создания главной экспресс доставки страны. Режим доступа : <https://ain.ua/special/nova-poshta/>

42. Овчаренко М.І. Порівняльний аналіз підходів до визначення елементів корпоративної культури. «Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти» : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. 2011. С. 76-79.

43. Овчаренко М.І., Іванова Т.В. Соціально-психологічні аспекти забезпечення формування корпоративної культури. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: матеріали всеукраїнської наукової конференції. 2013. Ч. 3. С. 140-144.

44. Овчаренко М.І. Організаційно-економічні засади управління розвитком корпоративної культури промислових підприємств : дис. на здобут. наук. ступеня к.е.н. Суми, 2014. 235 с.

45. Озінська Н.В. Концептуальні відмінності та точка перетину організаційної та корпоративної культури. *Науковий вісник*. 2015. № 13. С. 91-94.

46. Олійник О.В., Пасько Я.О., Біленська О.П. Організаційна культура як чинник впливу на роботу персоналу. Актуальні питання розвитку економіки, харчових техно-логій та товарознавства. 2016. С.103-108.

47. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій : К. : Кондор, 2009. 680 с.

48. Офіційна сторінка у Facebook ТОВ «Нова пошта». Режим доступу: <https://www.facebook.com/nova.poshta.official/>

49. Офіційний сайт компанії «Forpost». Режим доступу : <http://www.forpost-system.com>

50. Офіційний сайт компанії CEVA Logistics. Режим доступу : <https://www.cevalogistics.com>

51. Офіційний сайт компанії DHL Logistics. Режим доступу : www.dhl.com.ua

52. Офіційний сайт компанії Kuehne + Nagel. Режим доступу : <https://home.kuehne-nagel.com>

53. Офіційний сайт компанії ТОВ «Нова пошта». Режим доступу : <https://novaposhta.ua>

54. . Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 582 с.

55. Положення про навчання персоналу організації ТОВ «Нова пошта»

56. Положення про роботу профспілкової організації ТОВ «Нова пошта»
57. Положення роботи центру по роботі з персоналом компанії ТОВ «Нова пошта»
58. . Пригожин А.И. Методы развития организации. М. : МЦФЭР, 2003. 864 с.
59. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. К. : Знання, 2005. 662 с.
60. Сайченко О.А. Корпоративная культура как эффективный механизм управления человеческими ресурсами предприятий: дис. на здобуття к.е.н. 2002. 312 с.
61. Сурмин Ю.П., Туленков Н.В. Теория социальных технологий. К.: МАУП, 2004. 608 с.
62. Семикіна А. В. Корпоративна культура та її роль у розвитку трудового потенціалу. *Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України*. 2010. № 15. С. 11-17
63. Слабко Я.Я. Процес формування та розвитку організаційної культури промислового підприємства: соціальний аспект. *Грані: Соціологія*. 2009. № 6(68). С. 127-131.
64. Соціальний звіт ТОВ «Нова пошта». Режим доступу : http://svb.ua/sites/default/files/social_report_0.pdf
65. Спасибо-Фатєєва І., Фатєєва О., Кібенко В., Борисова В. Корпоративне управління : монографія. Х. : Право, 2007. 500 с.
66. Спивак В.О. Корпоративная культура. Питер, 2001. 352 с.
67. Ступницький О.М. Інформаційні технології та корпоративна культура у ХХІ ст. *Економіка України*. 2005. № 2. С. 38-46.
68. Тарасова О.В., Марінова С.С. Корпоративна культура як інструмент ефективного менеджменту підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2013. № 3(19). С. 28-32.
69. Тарасюк Л.В. Основні наукові підходи до визначення термінології в галузі корпоративної культури. *Освіта регіону*. 2012. № 1. С. 1-5.

70. Третьякова О.В. Корпоративна культура як фактор реалізації стратегії підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 13-1. С. 111-114.
71. Усманов Б.Ф. Стил ь управління: методологические и социологические аспекты. М. : ИНФРА, 2003. С. 35-55.
72. Философская энциклопедия. Т. 4: Наука–логики – Сигети / гл. ред. Ф. В. Константинова. М.: Советская энциклопедия, 1967. 592 с.
73. Фіщук Н.Ю., Ломачинська І.В. Корпоративна культура організації: сутність, види, принципи та вплив на розвиток організації : збірник наукових праць ВНАУ. 2012. № 1(56). С. 81-85.
74. Химич І.Г. Формування корпоративної культури підприємства в сучасних економічних умовах. Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем : колективна монографія. Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2016. С. 105-116.
75. Хміль Ф.І. Управління персоналом : підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
76. Хомутенко Л.І., Вязовченко В.Є. Організаційна культура підприємства: теоретичні та практичні аспекти формування. *Українська академія банківської справи Національного банку України*. 2015. № 3. С. 11-13.
77. Чайка Г.Л. Культура ділового спілкування менеджера : навч. Посібник. К. : Знання, 2005. 442 с.
78. Чернишова Т.О., Немченко Т.А. Деякі аспекти корпоративної культури організації. К.: Наукові праці КНТУ. *Економічні науки*. 2010. № 17. С. 21-24.
79. Шевченко В.С. Визначення впливу корпоративної культури на діяльність підприємства. *Комунальне господарство міст*. 2014. Вип. 114. С. 157-161.
80. Шейн Э.Х. Организационная культура и лидерство. Питер, 2002. 336 с.
81. Юрченко В.В., Мельник Ю.В., Богданова Н.В. Корпоративна культура організації. К. : Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Держ. фіскал. служби Укр., 2016. 58 с.

82. Роббинс С., Коултер М. Менеджмент. М.: Изд. дом «Вильямс», 2002. 880 с.
83. Armstrong M. A Handbook of Human Resource Management Practice / Michael Armstrong. [10th edition]. London: Kogan Page. 2006. 326 p.
84. Harris P.R. High performance leadership: HRD strategies for the new work culture. Amherst, MA.: HRD Press. 1994. 380 p.
85. Harrison R. How to develop your organization // Harvard Business Review. 1972. September - October. Reprinted in Handy. C. 1985.
86. Hofstede G. Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations. 2nd ed. Sage Publications. 2001. 126 p.
87. Lester D.L. Organizational Life Cycle: A Five-Stage Empirical Scale. The International of Organizational Analysis. 2003. Vol. 11. № 4. P. 339-354.
88. The official website of IKEA. Concept of business. [Electronic resource]. Access mode: <http://franchisor.ikea.com/the-ikea-concept>